

Acésta fóia ese
cate 3 cóle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
10 franci cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentulu se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonéza la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiiu, séu prin posta
séu prin domnii co-
lectorii.

Nr. 12.

Brasiovu 15. Iuniu 1871.

Anulu IV.

Sumariu. Momente d'in istori'a moderna a Greciei. (Continuare.) — Academi'a magiara de scientie. — Colectiune de diplome istorice transilvane. (Continuare.) — Ioanu cav. Alduleanu. — Annalile societatei academice romane. — D'in pomelnicul martirilor romani dela an. 184⁹/₉. (Continuare.) — Protocolulu sied. comit. — Consemnarea contrib. si ofert. incurse. — Bibliografia.

Momente d'in istori'a moderna a Greciei.

(Continuare.)

Aici ne curmamu firulu narratiunei nóstre, si lasamu istoriografiloru romanesci si grecesci, cá se descria cu de-ameruntulu pentru memori'a posteritatiei tóte fiorósele fapte si evenimente câte au decursu pe pamentulu romanescu, nu numai pâna in Iuniu 1821, adeca pâna la scaparea lui Ipsilanti prin Turnu-rosiu de sabi'a turcésca, pentru cá se ajunga la Muncaci si mai tardiu la Theresienstadt in captivitate austriaca, ci tocma pâna la 22. Maiu an. 1822, cându a venit Grigorie Ghica IV. cá domnu pamentenu la tronulu Munteniei. Se curmamu acésta parte d'in actiune cu atátu mai virtosu, cu câtu cá, de vomu lua de ess. numai actiunea unuia d'intre capii revolutiunei, precumu a fostu Theodoru Vladimirescu, ucisu de Ipsilantis cu neandita perfidia, un'a dí intréga nu ar ajunge pentru nárratiunea tuturor faptelor lui, si bune, si rele, câte a inplinitu elu in acelea câteva luni de díle. In locu de acésta se aruncamu una cautatura rapede spre Constantinopole, pentru cá se cunóscemu mai de aprópe câteva d'in faptele cele mai feróse si barbare, d'in câte intempina omenimea pe acestu pamentu.

Pre candu acei trei comandanti, adeca duoi greci si unu romanu, petrecea la Bucuresci perdiendu tempulu in intrige fatali si torturati de négra neincredere, totu pe atunci, adeca in Aprile 1821, macelurile d'in Peloponesu luasera un'a dimensiune pre câtu de rapede, pre atátu si de barbara si teribile, in câtu se parea, cá tóte furiile iadului esisera pe pamentulu Greciei. Orasiele Kalavryti, Kalamata si Patras cadiusera in manile greciloru. Archimandritulu Dikaeos (papa Flevas) si alti cátiva archierei predicá pe fatia cruciat'a in contra turciloru. Const. Kolokotronis, Petru Mavromichalis, primariulu districtului Mani, Londos, Zaimis, insusi arhiepiscopulu Germanos d'in Patras si alti mai multi primati se pusera in fruntea poporului si'i chiamara la arme. Dela finea lui Martiu pâna in dío'a de Pasci (22. Aprile) 1821 cadiura aprópe 15 mii de turci fára distinctiune de sexu si inca in modulu celu mai barbaru sub loviturile greciloru, adeca tocma in modu de fere raptorie, precumu invetiasera ei dela turci, slavii dela tiranii loru.

In urmare a acestoru evenimente pe turci ii co-prinse preste totu imperiulu terrórea cea mai ameti-tória, carea inse preste puçinu se prefach in furia ferósa si in poffa de vindicta fára margini; éra sul-tauulu Mahmud, si de altumentrea tiranu d'in na-tura, se parea cá intrece pre toti ceilalti turci in tur-barea sa. Inca d'in 3. Aprile se incepù persecutiune sistematica in contra crestiniloru, intr'unu gradu, pre-cumu se mai intemplase numai sub sultanii Selim I. si Ibrahim. Perire si mórté tuturor giaurilor! era parol'a dílei. Studentii turcesci (softali) esindu d'in „Medrisseh,” adeca d'in scólele loru, se rapedira asupra bisericelor crestine, injunghiendu pe ómeni pâna si la altariu si profanandu tóte cele sacre. Nici insii ambasadorii, cu singur'a esceptiune dóra de in-ternuntiulu austriacu, nu mai era siguri de furi'a turcésca; éra dupace comitele Stroganoff, ambasa-dorulu Rusiei dede sultanului consiliu, cá se nu a-duca pe toti crestinii la desperatiune, cá face mai reu, atunci Mahmud in mani'a sa decise, cá tocma pentru aceea se dea rebelliloru câteva esemple de resbunare fiorósa.

Patriarchulu d'in Constantinopole a incercatu in cursulu seculiloru fórté adesea mani'a, resbunarea si capritiele regimului turcescu. Neci-una data in sa po-sitiunea capului bisericei grecesci nu a potutu fi mai grea si mai periculósa, decâtu a fostu aceea in a. 1821.

In acelea díle de probe grele si de suferintie cumplete, pe scaunulu patriarchiei anatolice, sén greco-catholice, cumu si-o numescu grecii, siedea Georgie Angelopulos, numitu Grigorie IV. Acestu barbatu fusese nascutu d'in Peloponesu si anume d'in orasie-lulu Dimitsana in Arcadia, d'in parenti carii avusera a lupta multu cu greutatile vietiei, in câtu tocma si d'in acea cauza fiulu lor Georgios inbratosia viéti'a monastica, unde prin portare seriósa, prin severitatea moralei si prin diligenti'a sa successive se inaltia la tóte treptele hierarchice, pâna candu in an. 1784 a-junse mitropolitu in Smirna. In an. 1798 mitropo-litulu Grigorie fu alesu de cátra sinodulu constanti-nopolitanu de patriarchu. Precumu inse pâna in se-cululu alu 16-lea se intemplá si cu pap'a dela Roma prea adesea, cá era scosu d'in scaunu, séu tocma si uicisu, asia a mersu acésta si in Rom'a nóua; asia s'a intemplatu si cu patriarchulu Grigorie, cá elu fu

essilatu de dñoe ori la muntele Athos, adeca in an. 1800 sî in an. 1808, éra apoi in an. 1819 fu restauratu a trei'a óra in scaunulu patriarchiei. Se cuvene a însemna, că acésta nestabilitate nu provene totu-deauna dela regimulu turcescu, ci d'in contra se intempla prea adesea, că membrii sinodului, atātu cei eclesiastici, cătu sî mai virtosu cei mirenesci, adeca câteva familii fruntasie d'in Fanaru, iau la persecutiune pe patriarchulu, ilu denuntia si 'lu submina, până ce'lu restórna. Uneori dau sî ei insii ocaziune prin portarile loru, că se fia destituiti. Pe patriarchulu Grigorie IV. inse neci-unu omu de onóre sî cu conscientia curata nu l'ar fi potutu renumera in cathegori'a acestoru d'in urma. Elu era ceea ce numescu fisiognomistii: sufletu frumosu in corpu frumosu, morala nepetata, portari frumóse, infatiosiare simpathica, spiritu indulgente, blandu sî ertatoriu. Éra apoi numai că se aiba pace biseric'a sî natiunea sa, pentrucá adeca se ia intrigantiloru ori-ce ocaziune de a face reu, Grigorie facea totu ce sciá, numai că se'si conserbe favórea regimului turcescu; éra acésta deferentia (umilire) a sa către turci mergea asia departe, in cătu de ess. in an. 1807, pre candu anglii amerintiá Constantinopolea cu bombardamentu, patriarchulu Grigorie esia cu ai sei la siantiuri sî lucrá alaturea cu altii, numai că se'si conserve grati'a sultanului. Asia in primavér'a a. 1821 indata ce Mahmudu ii'poruncí, patriarchulu aruncá anathem'a cea mare bisericésca atātu asupra lui Aless. Ipsilantis sî a lui Mich. Sutsos domnului Moldovei, cătu si asupra tuturoru celorulalti „rebelli.“ Intr'aceea grecii sciá bine, că ce e dreptu, bietulu patriarchu inca simpathisá d'in tóta ânim'a sa cu miscarile nationali sî la multi heteristi le intendea pe sub mana câte-unu micu ajutoriu; inse ochiulu tiranului, de sî alta-data fôrte indolentu, acuma nu dormea de locu, ci elu vedea sî ceea ce nu era necairi. Mai in scurtu, sultanulu sî ministrii sei trecura sî pe patriarchulu Grigorie in list'a greciloru celoru mai raffinati, mai fatiari sî mai mintiunosi. Dupa ce ajunse la Constantinopole scirea despre revolutiunea d'in Peloponesu, turcii indata sî decretara, că patriarchulu carele e nascutu d'in Peloponesu, este complice in rebelliune, prin urmare sórtea lui inca era decisa. In aceleasi díle sultanulu demandá că Murusi dragomanulu Portei se fia taiatu, sî capulu lui cadíu in presenti'a lui Mahmud langa usi'a palatului celui mare. De alta parte patriarchulu fu provocatu a da indata trei ostatici (obsides). Cu lacrimile in ochi dede elu in manile turciloru pe mitropolitii dela Salonichi, Adrianopole sî Târnova; éra apoi suspinandu întrebá pe amicii sei că se'i spuna, care mórte ar fi mai usióra, a taiarei capului, séu a spendiurarei. Grigorie adeca vedea bine aceea ce'lu asteptá pe densulu. Éca deci, că in 22. Aprile, adeca in dío'a de pasci, indata dupa finitulu liturgiei venindu carneficii, ilu dusera d'incolo in suburbea Fanaru la locul de pierdiare, unde mii de turci setosi de sangé asteptá holocaustulu de sange. Mai antaiu tiranii mal-

tratara pe venerabilele betranu lovindu'lu cu pitiórele, dupa aceea indata ce vení scirea, că sinodulu terorisatu de sultanulu Mahmud, între lacrimi sî vaiete alesese unu altu patriarchu, ilu spendiurara de usi'a d'in midiulocu a fanarului. Momentele barbarei essecutiuni au fostu sublime prin inpregiurarea, că patriarchulu Grigorie IV. merse la mórte cu multu curagiu, elu morí că crestinu sî că erou. Officiariulu de ieniceri insarcinatu cu essecutiunea, puse un'a bucata de charthia pe peptulu patriarchului, in care inca mai vibrá unu restu de viétia. Aceea era „Fetva,“ adeca sententi'a de mórte, motivata cu temeuri turcesci, in care adeca se dícea, că patriarchulu „dupa tóta probabilitatea conspirase in secretu, că pórt'a este convinsa prin multe ratiuni despre complicitatea lui cu complotulu, sî că elu e nascutu d'in Peloponesu, unde tocma prorupsese rescól'a.“ Indata dupa essecutiune, marele veziru se duse la fati'a locului, demandá a i se aduce unu scaunelu sî ciubucu, apoi cufundatu in meditatiune, se uitá câteva minute la cadavru. Se spune că insusi sultanulu travestitu s'ar fi amestecatu între spectatori. Turcóicele betrane insultá cadavrulu. Grecii stetera séu ascunsi, séu in distantia mare de acea calvaria. Dupace corpulu patriarchului a statu trei díle aruncatu in vederea lumei, apoi turcii poruncira jidoviloru, că se'lu ia si se'lu traga pe strate strigandu: „Asia patu rebelli in contra sultanului!“ dupa aceea 'lu aruncara in mare. Cumu s'a intemplat, că cadavrulu nu se cufundá, ci innotandu pe de-asupra apei, vení in apropierea unei corabii grecesci, care era se plece la Odess'a. Capitanulu corabiei cunoscéndu corpulu sî scotien-du'lu ilu duse la Odess'a, unde d'in porunc'a imperatului fu inmormentatu cu pompa.

Indata dupa acelu omoru urmara altele totu de natur'a aceleia. Dupa unele documente publicate mai de curendu, s'au mai taiatu sî spendiuratu totu in Aprile unusprediece mitropoliti sî episcopi, câteva archimandriti, protosingheli sî multi alti preoti, precumu sî unu mare numeru de boieri fanarioti, d'in cāti nu scapasera mai de tempuriu la Odess'a.

Sultanulu Mahmudu calculase, că elu cu acestea omoruri politice sî cu sfarmarea tuturoru legamentiloru sociali, va insuflá frica sî terróre in greci, sî că va inneca d'in un'a data revolutiunea. Asia este, elu a insuflatu frica sî terróre in familiile fruntasie sî in comerciantii capitalei; d'in contra inse poporulu grecescu, massele, locuitorii d'in provincii cu atātu mai multu s'au inflacaratu de furiós'a pofta a celei mai infricosiate resbunari. „Séu noi, séu ei,“ dísera grecii mai in unanimitate, éra unii cu altii, greci sî turci in aceeasi tíera, numai acésta nu se mai póte!“ D'in acelea díle revolutiunea luá mai multu caracteru religiosu. Insusi imperatulu Franciscu, carele pana atunci tienea pe fatia cu turcii, a fostu atātu de miscatu, că sî cumu Mahmud ar fi spendiuratu pe pap'a dela Rom'a. Irritatiunea ce s'a produsu la curtea Rusiei, passii ambasadorului Stroganoff facuti in fa-

vórea greciloru, tóte acestea sî alte evenimente numeróse si mari, care au urmatu dupa scenele de sange sî de barbaria essecutate in Constantinopole, merita a fi tractate inadinsu sî a fi cunoscute de cátra toti mai alesu in tempurile nóstre cu de-a meruntulu. Mahmud in furi'a sa commisse un'a d'in cele mai grele errori politice, cà-ci se abatù dela satanicele maxime de statu adoptate de sultanulu Mohamed II. cuceritoriulu Constantinopolei. Acelu sultanu adeca, dupace se saturà de sange in urmarea caderei imperiului bisantin, apucanduse de reorganisatiune, aflà cu cale tiranulu, cà se conserve mai multe institutiuni de a le aceluasi imperiu, cà-ci precumu bene este sciutu, unu mare numeru d'in acelea fusesera prea acomodate pentru despotismu.

(Va urma).

Academi'a magiara de scientie.

Membrii academiei magiare d'in Pesta tienura in 20. Maiu a. c. éراسi adunare generale. In 1. Ian. 1871 se implinira patrudieci de ani, de candu s'a infientiatu acea societate academica magiara. In acestu periodu de tempu membrii ei au tienutu multe adunari generali publice, se crede inse cà asemenea acesteia anevoia va fi mai fostu alt'a, care se fia fostu cercetata de unu publicu asia ilustru sî asià numerosu, sî care se fia aratatu rezultate atátu de inbucuratorie pentru natiunea magiara, precumu s'au vediutu asta-data.

Trecèndu preste unele discursuri prea interesante, tienute de cátra unii membrii ai academiei, vomu reflecta numai pe scurtu la raportulu anuale alu secretariului generale alu academiei, d'in care se vede, cà operatele scientifice ale membriloru academiei au esitu la unu numeru asià de considerabile, iu càtu in decursulu anului 1870—71 s'au tiparitu siesedieci de tomuri sî câteva brosiure. Membrii societatei academice magiare càti se afla in permanentia pe locu la Pesta sî tragu salariu anuale, au tienutu in cursulu anului preste treidieci de sidentie. D'intre sectiunile academice, sectiunea filologica, cea istorica sî archeologica, éra in parte sî cea de scientiele esacte, sî cea de scientiele sociali (jurisprudentia etc.) au produsu rezultate, care correspundu pe deplinu inca sî celoru mai incordate asteptari a le connationaliloru sî facu se amutiésca gurele adversariloru academiei.

Ore inse cumu va fi ajunsu academi'a magiara la nesce rezultate asià illustre sî inbucurátorie? Respunsulu ací s'ar putea da pe scurtu asia: In tempu de patrudieci de ani sî cu midiulóce materiali de ajunsu. Intr'aceea dn. ministru Melchioru Lonyai alesu de presedente alu academiei in loculu repausatului br. Iosifu Oetves, tienendu discursulu de deschidere in 20. Maiu, se folosí de ocasiune, pentru cà se arunce una privire rapede preste istori'a aca-

demiei magiare, cà asià se védia sî generatiunile de astadi, prin ce fase trecuse acelu institutu nationale, la câte lipse, calamitati, tocma sî persecutiuni politice fusesse espusu, pre càtu tempu a lucratu pentru regenerarea sî cultivarea limbei magiare, pentru inalatierea ei la rangulu de limba domnitoria preste celelalte limbi d'in Ungari'a sî pentru cultivarea scientieloru in aceeași limba. Discursulu dlui Lonyai ar merita cà se se publice intregu tradusu in romanesce, cà ci romanii preste totu inca aru putea invetia fórtè multu d'in elu. Noi scótemu aici numai essenti'a lui in câteva sententie.

Pàna pe la a. 1776 limb'a magiara se mai vorbea inca numai pe la sate si la orasiere, éra in regiunile superiori predomnea limb'a latina si cea germana. In acelu anu nisce gardisti unguresci d'in corpulu de garda imperatésca adunanduse in un'a d'in chiliile loru, au fostu celi de antai, carii au esitu cu ide'a infientiarei unei societati academice. Au trecut in se siesedieci de ani, pàna ce cuventulu se facù corpu. Dupa multe incercari desierte, in fine abia in 1. Ian. 1831 se potù tiené prim'a adunare a societatei academice magiare. Au mai trecut in se alti diece ani, pàna candu acea academia se se vedea organisata cumu se cade, si pàna candu intiellegenti'a natiunei se incepa a cunósce inportanti'a acelu institutu. Espusa la totu feliulu de lipse, inse si la critice reutatiose, membrii academiei nu se putea aduna, decátu numai câte 3—4 septemani pe anu, pentru cà se lucre impreuna. Adeca tocma cà societatea academica d'in Bucuresci in dilele nóstre. Intr'aceea limb'a magiara cultivata sî inavutita de academia, castigá totu mai multu terrenu fatia cu altele, pàna candu dietele o pusera in loculu sî rangulu celei latine. De ací incolo fondurile academiei se inmultia mereu. Resultatele esia totu mai la vederea lumei. In anii absolutismului, foculariulu sî asilulu limbei sî alu nationalitatei magiare remasese aproape numai academi'a. Astadi acea academia are unu capitalu preste 1½ milionu, palatu propriu, bibliotheca preste 40 mii volume, subventiune anuale dela statu.

Inca numai una impregiurare. Academi'a magiara (sectiunea ei filologica) inca totu mai lucra la dictionariulu celu mare academicu, dara au ajunsu la alu sieseala tomu. — —

Colectiune de diplome

d'in diplomatiariulu comitelui Iosifu Kemény, care privescu mai alesu pe romàni (valachi).

(Continuare.)

1324. 22. Ian. App. Dipl. Tr. T. I.

Acésta epistola adresata de capitulu càtra Toma, care pe atunci era vaivodu alu Transilvaniei, comite de Zonucu (Solnocu) si preste Sibiiu, reproduce una alta epistola a aceluasi vaivodu séu domnu, adresata càtra acelasi capitulu d'in Alb'a-Iuli'a,

in caus'a de cërta escata între membrii familiei Opour (Apor), care'si avea possessiunile sale in comunele Valea-Seca (Százpatak) si in Torja-de susu. Capitularistii se invoira cu vaivodulu Toma, cá se tramita la fati'a locului una comissiune spre a cerceta lucrulu bene. Toma tramise pe unu june anume Ladislau de Pech, omu d'in curtea sa, éra capitululu pe unu canonicu de ai loru, anume Pavelu. Acesti comissari aflara, cá Stefanu filiulu lui Ioanu avuse dreptu candu se plansese, cá Sandrinu, Opour si Egidiu asuprisera prin rapacitatea loru pe elu si pe fratii sei (verii celora), pentrucá la inpartirea comunei Valea-séca, le-au datu numai diece case ale sororiloru si patrusprediece curti de a le ómeniloru liberi, între cari era si unii Bissení; d'in contra Sandrinu, Opour et Egidiu au luatú d'in comun'a Valea-séca optudieci si cinci de familii de Bissení ómeni liberi, cumu si încă alte câteva. La Torja-de susu partea lui Stefanu este mai cu totul lipsita de locuitori, in care adeca sunt numai treidieci de case; d'in contra in portiunea lui Egidiu la Torja-de susu, sunt un'a suta treidieci si cinci de case. Asia acestea familii sunt citate cá se se judece înainte vaivodului Transilvaniei.

Magnifico Domino Thomae Vayvodae Transylvano, et Comiti de Zonuk, et de Cibinio amico suo Capitulum Ecclesiae Transylvanae. Amicitiam paratam, supremo cum honore. Literas magnitudinis vestrae noveritis nos recepisse in haec verba:

Discretis viris et honestis Dominis et amicis suis Reverendis capitulo Ecclesiae Albensis Transylvan. Thomas Vajvoda Transylvanus Comes de Zonuk et de Cibinio amicitiam paratam, et se totum cum honore. Conqueritur nobis Stephanus filius Johannis*) nobilis de Zázpatak**), quod Sandrinus filius Opour, et Opour frater ejusdem Sandrini, ac Egidius filius Stephani fratres sui, pactum et ordinationem super ipsa possessione Zázpatak mediantibus literis nostris inter ipsos habitam, et ordinatam minime observassent, sed ipsam possessionem Zázpatak sine homine nostro, et testimonio Capituli aut Conventus inter se divisissent absque sua voluntate, et in ipsa divisione Curias sororum suarum propriarum sibi pro debita portione potentialiter tradidissent, et ipsi pro se homines liberos, et curias liberorum hominum in portione ipsorum elegissent, et recepissent. Insuper autem quosdam Bicenos suos a fratre suo sibi commissos, salvis rebus et personis occupassent, et nunc detinerent occupatos, et utilitates ejusdem possessionis potentialiter in ipsius praedictum, et gravem jacturam perciperent, et percepissent usque modo. Caeterum etiam quandam possessionem ipsorum Fel-Torja vocatam, quae Opour filium Opour in aliqua parte non attingit, praefati Sandrinus et Egidius absque sua similiter voluntate divisissent, et sibi portionem pro habitationibus per omnia destructam assignassent, et pro se ipsis partes populorum multitudine decoratas acceperissent. Super quo amicitiam discretionis vestrae praesentibus requirimus diligenter, quatenus cum Ladislao de Pech Juvene aulae nostrae vestrum mittatis

hominem pro testimonio fidedignum, coram quo ibidem homo noster de omnibus praemissis, et singulis praemissorum sciat et inquirat omnimodam veritatem, et scita veritate, ipsos Sandrinum Opour et Egidium ad nostram citet praesentiam contra Stephanum praenotatum. Et post haec. prout vobis de praemissis veritas consteterit, nobis cum die citationis termino assignato, et nominibus citatorum, ac cum totius facti serie in vestris literis nostri gratia nobis rescribatis. Datum in Dewa secunda die Octavarum Epiphaniae Domini anno ejusdem Millesimo trecentesimo vicesimo quarto.

Nos igitur petitionibus vestris acquiescentes, cum ipso Ladislao homine vestro ad exequendam continentiam ipsarum literarum vestrarum unum ex nobis magistrum Paulum concanonicum nostrum misimus vice nostra pro testimonio, qui quidem homo noster, et praefatus Ladislaus homo vester demum ad nos reversi concorditer dixerunt nobis requisiti, quod idem homo vester una cum ipso homine nostro feria quinta proxima post festum conversionis B. Pauli Apostoli ad terram seu possessionem Zázpatak vocatam accessissent, et praefatus homo vester sub testimonio dicti hominis nostri, diligenti inquisitione habita tam secrete, quam manifeste, ab omnibus a quibus decuit, et licuit, in praemissis veritatem scivissent, et scire potuissent, invenissent, quod praefata divisio dictae possessionis Zázpatak inter ipsos indebite et injuste facta exstitisset in eo videlicet, quod ipsi Stephano filio Joannis et fratribus suis praeter decem domos sororum suarum, quatuordecim Curias hominum liberorum, in quibus quidam Bicení essent, assignassent, et idem Sandrinus, Opour et Egidius de ipsa possessione Zázpatak octuaginta quinque mansiones hominum liberorum Bicenorum, et aliorum pro eorum portione recepissent. Praeterea in praefata quinta feria post festum conversionis B. Pauli Apostoli dictus Ladislaus homo vester simul cum ipso homine nostro accessissent ad villam seu possessionem Fel-Torja vocatam, habitam indebite, et injuste factam in eo videlicet, quod ipsi Stephano et fratribus suis portionem terrae habitationibus fere destitutam, in qua nunc tantummodo triginta mansiones essent assignassent, in portione vero Egidii, centum et triginta quinque forent mansiones in eadem Fel-Torja existerent. Ubi visa et inventa hujusmodi divisione in possessionibus supradictis, saepefatus homo noster in facie ipsarum terrarum, in praedicto die citasset ipsos Sandrinum, Opour et Egidium ad vestram praesentiam contra Stephanum filium Johannis praelibatum responsuros, Octavas Purificationis B. V. proxime venturas, eisdem pro termino assignando, coram vobis comparendi. Datum in festo B. Agathae V. et Mart. anno Domini Millesimo trecentesimo vicesimo quarto. Item non hoc praetermittimus, quod retulerunt, et quod quosdam Bicenos a patre suo sibi commissos idem Sandrinus, Egidius,

*) fuit is Apor. Vide literas a. 1311. —

**) Nota deest. M.

Originale in Archivo Capit. Alb. quod B. Stephanus Apor 1725 pro se transumi curavit. —

et Opor pro portione sua in Zárazpatak occuparunt.*)

1325. App. Dipl. Tr. T. I.

Documentu datu de episcopulu Petru, innoitu si de sucesoriulu seu Andreiu, d'in care se vede, că locuitorii comunei Siardu era pe acelea timpuri ómeni liberi, éra nu sclavi, nu iobagi.

Nos Andreas Dei et apostolice sedis gratia Ep. Transsylvanus tenore presentium significamus quibus expedit universis, quod populi nostri de Sard ad nostram accedentes presentiam exhibuerunt nobis literas felicis recordationis Petri quondam Episcopi Transsylvani predecessoris nostri cum pendenti sigillo super libertate ipsorum concessas et confectas, petentes nos ipsi populi cum instantia, ut eos in eisdem libertatibus conservare, et ipsas literas ratas habere, et nostro sigillo confirmare dignemur. Cujus quidem litere tenor talis est:

Nos Petrus.¹⁾

Nos igitur petitionibus ipsorum populorum nostrorum de Sard justis ac legitimis acquiescentes, ipsas literas non cancellatas, non abrasas, non abolitas, nec in aliquali sui parte vitiatas, sed in Carta et sigillo integras reperientes de verbo ad verbum rescribi fecimus, et sigillo nostro muniri. Datum Albe Sabbatho proximo ante festum ascensionis Domini anno ejusdem M. CCC. XX. Quinto.**)

Literas has confirmavit et transmisit an. 1364.

Dominicus Episcopus Transsylvanus.

(Va urma.)

Ioanu cav. Alduleanu,

nascutu la an. 1821 in Moieciu-de diosu d'in parenti de clasa preotiésca, in anii d'in urma membru alu curtei supreme de judecata si cassatiune, s'a mutat la cea ceresci in Pesta la 10. Maiu 1871.

Perderea irreparabile pe care o încercă patri'a si natiunea noastră prin repentin'a mórte a cavaleriu-

*) Not'a Red. Comun'a Valea-seca ung. Szárazpatak este in comit. Albei-de susu vecina cu ténutulu secuiescu numitu Trei-scaune, éra Toria este comuna secuiesca, aprópe de Kézdi-Vásárhely. Asia dara in acelea comune in sec. alu 14-lea mai era inca Bissenii si inca familii multe si — acelea libere. Cine au fostu acei Bissenii memorati de atâtea ori in istori'a acesti tieri, si cumu au desparutu ei d'in Transilvani'a? Séu că Bissenii sunt totu acilea, numai sub alte nume? Asia dara Bissenii n'au fostu numai in terra Blachorum, ci si in Secuime?

Dara cumu mai vene, că si dupa acestu documentu se inpartu atâtea familii de ómeni liberi intre membrii unei familii aristocratice? Si acésta se face tocma si in Secuime, care se lauda atátu de multu cu vechile sale libertati? „Au assemnatu, au primitu, au ocupatu atâtea familii libere?“ Ce relatiuni potea se fia acelea d'intre famili'a aristocratica si d'intre atâtea familii libere? Tóte acestea întrebări se potu resolvi d'in istoria, nu inse in un'a nota scurta, ci la altu locu.

¹⁾ Oblivione non sunt insertae. M.

**) Not'a Red. Comun'a Siardu (ung. Sárd), aprópe de Alb'a-Iuli'a, este romanésca, că-ci adeca are până la un'a miie locuitori romani, vreo 40 (patruieci) unguri si vreo diece jidovi.

lui Ioanu Alduleanu, este cunoscuta d'in necrologulu publicatu mai pe largu séu mai pe scurtu in tóte diariile romanesci si neromanesci d'in patria, cumu si d'in unele schitie biografice care au apparatu până acuma. Compunerea biografiei repausatului cere una alte pena, informata mai bene, care adeca se se afle in posesiunea unui numeru considerabile de documente relative la activitatea publica a acestui functionariu si barbatu de státu esitu d'in sinulu natiunei nóstre. Eminentile sale calitati individuali, patriotismulu seu luminatu, amorea sa către natiune, condusa totu-deauna p'intre tóte vicissitudinile timpurilor de prudentia practica si de unu tactu finu, zelulu si devotamentulu seu pentru religiunea si beseică sa, sublimele seu simtiu de dreptu si dreptate in calitatea sa de functionariu in ramur'a judecatorésca, insocita de fidelitate sincera, pura, rationata, neclatita către august'a Dinastia si către Capulu statului, tóte acestea insusiri acumulate la unu locu, precumu numai arare-ori se intempla in viét'i'a individiloru, au se ocupe una pagina illustra in istori'a noastră, alaturea cu alti căti-va contemporani ai sei. Lasandu noi onórea deslegarei unei asemenea probleme altora, ne marginimu in acestu spatiu angustu numai la culegerea cătoruva date d'in dio'a solenitateri funebrele dela Zernesci.

Precumu amu promis mai susu, mórtea lui I. Alduleanu a fostu repentina, adeca venita fără veste, in tempulu cinei, in miuoloculu familiei, prin lovitura de gutta, pe bratiile sociei sale, fără că se póta intreveni ajutoriulu vreunui medicu. Cu tóte acestea se pare că unu presimtiu órecare alu apropierei de ór'a ultima a predominitu in spiritulu seu, pentrucă pre candu inca nu ajunsese neci in anulu altu cinci-diecilea alu vietiei sale, venindu la Zernesci spre distractiune, de repetite-ori isi descoperi vointi'a si dorinti'a mai alesu către vârulu seu primare si amicu intimu protopopulu Ioanu Metianu dicundu, că „doresce că se móra, séu incai că se repauseze osemintele in patri'a noastră si anume in Zernesci, langa consangeniului sei.

Ajungendu la Brasiovu si de acolo la Zernesci scirea in totu respectulu intristatória, dn. protopopu isi revocă la momentu in memoria dörinti'a d'in trecutulu a fericitului seu amicu, de a i se asedia remanitiile pamentesci in solulu patriei sale si anume la loculu unde se afla pausandu bunii si strabunii sei; de aceea protopopulu si telegrafă la famili'a lui Alduleanu rogandu-o că se conceda transportarea corpului, ceea ce s'a si intemplat, si inca asia, că famili'a întreaga insoci pe mortulu până la loculu destinatu.

Domineca in 2^{1/2}. Maiu pe la 10 óre demaneti'a numit'a comuna care numera preste siese sute de familii, semenă că si cumu ar fi castigatu d'intr'odata unu numeru duplu de locuitori. In strata cea lunga mai de frunte si in alte doue tóte curtile locuitoriloru era pline de trasuri elegante si de alte carutie, éra

curtea protopopului, în ale carui case spațioase era espusu sicriul defunctului, se vedea înghesuita de câteva sute persoane de distincțiune, venite atât din Brășiov cu deputațiunile comunale în frunte, cât și din alte comune. Când s'a pus conductul funebre în mișcare spre biserica cea mare a comunei, ti se pare că te afli în una din cetățile principale ale patriei noastre. În biserică a fostu preste potenta că se încapă și din locuitorii comunei, căci totu spațiul era ocupat de către cei veniți din alte părți, oameni din toate naționalitățile și confesiunile. La executarea servitiului dumnezeescu funebre, unde a pontificat dn. protopopu Petru Popescu din Făgărașu asistat de alți cinci preoți, au cooperat două choruri vocale, celu local și celu din Brășiov, era orățiunea funebre o a ținut profesorul gimnazial dr. Nicolae Popu.

Ospeliul mortilor (asia numită pomana, pe aia comandare) s'a ținut în mai multe locuri, era anume la protopopu I. Metianu, la parohii Ioanu Danu, Ioanu Comsia, în curia la arendatoriu, la fabrică meș. de papir, la dnii pretorii Ioanu Rătiș și jude singulariu Penciu, au fostu mese intense pentru toată mulțimea persoanelor de distincțiune câtă au voit se ia parte.

Acesta fu tributul din urma alu amoriei, stimei și recunoștinței naționale și patriotice adusu memoriei lui Ioanu Alduleanu. Înse partea cea mai considerabilă și eminentă a acelui tribut fu adusa de către protopopu Ioanu Metianu, de altminteru încă renumit pentru ospitalitatea și multe sale benefaceri, cum și de către susu numiții d. parochi I. Danu și I. Comsia, cari totu trei însi au luat asuprași portarea tuturor cheltuielilor transportului, a înmormântării și a pomenei în cîntăcînt frătească. Exemplu acesta, pre cât de rar în timpurile noastre, pre atât și de nobil, generos, și ceea ce însemna totu-una, conformu spiritului evangheliei Salvatorului.

Asia s'a împlinit dorința lui Ioanu Alduleanu, de a dormi somnul celu lung până la reînviere în prea charul pământu alu patriei, udat ore-când și de elu cu destule lacrimi. Ce dorința străină, și mi va dice cosmopolitul cu înimă de escă și cu simțimentele tempite. Oh voi nefericitilor, cari sunteți lipsiți de facultatea de a pricepe dulcea și doioasă voce a patriei, o voi străni pre totu rotundul pământului, cari nu poteti avea idea de patriă, cum nu aveți nici de naționalitate, cereți-ve răspuns la sarcastică voastră întrebare de la milioanele de umbre a le anticilor Spartani și Atheneni, a le Romanilor, cari când se vedeau departați din patriă lor, suspinau cu Ovidiu.

Nescio qua natale solum dulcedine captos

Ducit et immemores non sinit esse sui.

Georgie Lazăr, de și se află în București la casă unor veri ai sei, simținduse morbosu, nu lăsa în pace, până nu l'au aduseră la Avrigu, pentru că

— se mora acolo, unde s'a și nascut. Era Simionu Barnutiu: „Voiu se închide ochii acolo unde 'iam și deschis.“ Și s'a reintorsu în patriă sa.

O frumoasă Transilvania, pământu sacru, patria prea chară, mare și minunată este puterea ta atractivă, dulce și farmecătoare este vocea ta de mamă pentru filii și ficele tale.

Domne, dă acestei patrie sante, mulți, foarte mulți fii că Ioanu Alduleanu.

Annale societății academice române.

Sesiunea anului 1870. Tomu III. București 1871. Formatu 8° imper. pag. 165. Prețulu 3 lei noi și 1 flor. 50 cr. val. austr. Exemplar de din tom. I. p. 293 prețu 4 lei n. Ess: din tom. II. prețu 2 l. n. Se mai afla, și se potu trage și de-a dreptul de la Cancellariă societății academice din București, și prin librării, și prin redacțiunea foiei acesteia Transilvaniă. Asia toate trei tomulețile făcu în lei n. 9 și 4 flor. 50 cr. val. austr.

Multe s'au scris, și mai bune, și mai rele, despre activitatea junei societăți academice române, se voru mai scrie și vorbi încă și în venitoriu, de că acea societate științifică va avea viața, precum nouă ne vine se credem că o va avea, și încă viața lungă; mulți au judecatu activitatea ei, fără a-i cunoște amarele suferințe la care a fostu ea supusă îndată din alu douăle anu alu vieții sale, prin urmăre o au judecatu în modu foarte superficiale, după unele rezultate care le voru fi batut mai mult la ochi, fără că se considere, că pe terenul spiritual, pe terenul științelor sentimentele aruncate nu resară șiia currendu că în lumea fizică, și că în această fructele se cunosc și ajungu la maturitate multu mai currendu. Fia ori-cum va fi: unu lucru nu se poate trage la îndoielie. Istoria literaturii noastre pe anii de la 1867 încôce nu se va putea scrie, fără a consulta și Annale societății academice române. Numai dintru acelea se va cunoște mai de aproape lupta sistemelor, cum și armele luptătorilor, ce e dreptu, până astăzi aproape numai pe terenul filologic, de aci înainte înse și în alte direcțiuni. Cu toate acestea va dice cineva: Este puțină atâtă cât ni se prezintă până acum în Annale societății academice române. Puțin? Se ni se produce de la alte societăți academice rezultate mai mari decât sunt acestea, înse de la societăți de acelea, ai caror membri în locu se se află adunați în permanentă la unu singur punctu, se adună pe fiecare anu numai pe câte șase săptămâni, din care câte una se trece așteptându unii membrii venirea celorlalți. Se ni se arate rezultate mai illustre de la mijlocie materiale atât de modeste și în parte atât de precare, nesigure, precum este de ess. subvențiunea statului, care i se votează din anu în anu, că și când ar fi de-

stinata pentru născu ce scopu efemeru, trecătoriu, unu lucru de adi pe mane.

Academi'a ungréscă, care astadi dispune de 1½ milionu fiorini, care 'si are membrii salarisati si publica câte 60 tomuri pe anu, in celi d'intai ani ai vietiei sale neci atăta nu a facutu, cătu vedemu la societatea academica romana de 4 ani încóce. Apoi 4 ani nu sunt 40 de ani. Aflatu-s'au si pe airea Zoili destuli de ai lui Martialis, carii strimbă d'in nasu si isi batea jocu de modestele inceputuri ale societatiloru scientifice. Societatea academica romana inea nu are privilegiu de scutintia in contra Zoililoru d'in tempulu nostru; ea inse isi va vedea de ocupatiunile sale.

D'in pomelnicul martiriloru romani dela 1848—49.

(Urmare.)

M. Capusiu, 1849 Grosu Zacharie, Moldovanu Ionu, Sobria Ionu (d'in Iclandu), 3 barbati, essecutati la mórte la mandatulu lui Szabo Lajos.

Februariu 1849 d'in M. Capusiu 2 barbati deto.

M. Iara, 1. Noembre 1848 Calimanu Georgiu d'in M. Iar'a, 1 barbatu. Dupace secuui, dupa adunarea loru d'in Agyagfalva, au fostu dearsu S. Reginulu, unu despartimentu d'intre ei au mersu sub conducerea lui Gr. Toldalagi in satulu M. Iar'a, cá se pedepséca pre Monoristi, (asia se numia romanii, cari au fostu juratu fidelitate imperatului in satulu Monoru) — si au despoliatu pre locuitorii acestui satu de tóte, le-au ucisu vitele; ér pre acestu betranu ce nu potú fugi, l'au omoritu.

Mehesiu, 19. Aprile 1849 d'in Mehesiu 10 barbati puscati la mandatulu lui Kászoni János.

Martiu 1849 d'in M. Sentea 3 barbati ucisi sub Szabo Lajos si c. Lázár Dénes.

M. Oroszfalu, Martiu 1849 1 barbatu ucisu de insurgenti.

M. St. Martinu, Martiu 1849 d'in Neudortu 4 barbati dupa o scurta cercetare fura escortati de insurgenti si puscati.

Ménés, Febr. 1949 Hala Iosifu, Brivanu Mihaila, Selsanu Ionu (toti d'in Milasiu mare), 3 barb., fura omoriti la mandatulu lui Péterfi in venerea pásciloru.

Matso, Ian. 1849 d'in Matso 6 barbati ucisi de insurgenti.

Mihailesci, 12. Febr. 1849 (de aice) 1 barbatu deto.

Molnoru (Monoru?), 24. Febr. 1849 3 barbati deto.

Mocsar (dóra Mocsolya, Mocirla?), 25. Febr. 1849 Moldovanu Pavelu, Rusu Dimitru, Pavelu Obreja, Rusu Pavelu, 4 barbati, fura adusi inaintea tribunalului criminalu d'in Gurgiu constatoriu d'in Jenei Josef cá presied. si d'in urmat. membrii, Bocskor Mihály, Baranyai Imre, Veres, Kertész Josef, Márton Krisotam popa reformatu, Lőrintz Ferentz calugaru si ca-

pelanu de curte, si Körtvélyes Lajos. — Judecatorii nu au cutediatu a esecutá sententi'a de mórte; deci se prefacura a'i trinite sub escorta la M. Vásárhely, demandara inse ostasiloru a'i omorí pre drumu, ceea ce se intemplă. Acesti nenorociti, d'intre cari celu d'in urma fu veduvu si tata la 6 prunci, cadiura jertfa unei invidie nationale si resbunari private, fiendu acusatati pre nedreptulu, de despoliatori.

N. Bunu (in distr. Cet. de Pétra), 1849 Filipu Vasilica, 1 barbatu, morí in prinsóre de fóme in urm'a unui mandat.

N. Ernye, Ian. 1849 Botta Filipu, Botta Mihaila, Precupu Costanu, d'in N. Ernye (Erneiu in scaun. Murasiu), 3 barbati. La inceputulu lui Ian. li se demandă de insurgenti cá se adune darea; acestia nesciendu se asculte ori nu, s'au dusu la colonelulu Urbanu iu Bistritia cá se intrebe de sfatu. Acésta fapta se află prin judele de cercu Boér Elek, si la mandatulu lui fura prinsi toti trei si escortati la M. Osiorheiu; de aice fura trimisi inapoi, inse pre drumu fura omoriti de locuitorii d'in Felfalau, carii le fura ordinati de conducatori.

Fülpes (Filpesiu in comit. Turdei?), 3. Martiu 1849 d'in N. Fülpes 3 barb. ucisi de insurgenti.

N. Iclandu, Febr. 1849 Nagy Moise d'in M. Capusiu, 1 barbatu, omoritu la mandatulu lui Szabo Lajos.

Martiu 1849 Muresianu Petrea, Moldovanu Toaderu, d'in K. Iclandu, 2 barbati, omoriti la mandatulu lui Csath Pál si Boér Károly.

Martiu 1849 37 barbati ucisi la mandatulu lui Szabo Lajos, Kováts Károly, Berzentzei, Toldalagi, Rettegi Sándor, Boér si Csath Pál.

Martiu 1849 10 barbati ucisi la mandatulu lui Szabo Lajos.

Margineanu Sava, Margineanu Ilie, 2 barbati, omoriti de insurgenti.

Anulu 1848 Gortra Artimonu, Halbes Stefanu, Boldi Toaderu, 3 barbati, fura spendiurati la mand. cont. Lázár Albert.

N. Nyulas (Milasiu-mare), Aprile 1849 d'in Siop-tieru 4 barbati ucisi sub com. lui Putnaki si Szóts Ferentz.

Nasaudu, Martiu 1849 d'in Ciuza 1 barb. ucisu sub com. cont. Lázár Dénes, Szabo Lajos si Haller Franz.

Nyires, 2 Sept. 1848 Filipu Toaderu si Filipu Filipu, 2 barbati ucisi prin tribunalulu criminalu.

O. Gyerés, 13. Ian. 1849 d'in O. Gyerés 1 barbatu puscatu la mand. lui Lajos (?) Dénes.

30. Martiu 1849 1 barbatu deto.

O. Dellő, Martiu 1849 1 barb. si 1 fem. deto.

1848 Czicz Gabriel, Decean Petrea, Czicz Mariska, Oroianu Georgiu, 3 barbati si 1 fem. omoriti prin insurgenti.

O. Vásárhely, de aice 4 barbati deto.

Ormenisiu, Martiu 1849 Popu Pavelu d'in Buda-telke, 1 barb., omoritu la mand. lui László Sencu(?)

Aprile 1849 Adam Vasilica, 1 barbatu deto la mand. lui Kászoni János.

Ian. 1849 d'in N. Oelves 20 barb. ucisi la mandatulu lui Putnaki si Mohai.

Martiu 1849 d'in Sioptieru si Oelves 32 barbati si 1 fem. sub Putnaki si Kászoni János.

Orbanu, Martiu 1849 d'in K. Icelandu 10 barb. ucisi prin Berzentzei János.

Orosfalau, Martiu 1849 de aice, 1 barbatu ucisu de insurgenti.

17. Febr. 1849 Szekeres Davidu, Moldovanu Todoru, 2 barbati, desarmati prin ofic. de insurgenti Böbe Károly si Kis András, fura arestati, apoi escortati si puscati.

22. Martiu 1849 Pascu Rusu, Luca Georgitia, Moldovanu Aronu, 3 barbati, fura puscati prin trib. criminalu d'in Gurgu sub Elek Moses, Elek Sándor, Lászlófi Ferentz.

20. Maiu 1849 Chiorianu Toma si Butiu Anti, 2 barbati, puscati prin trib. crimin. d'in Gurgu sub Szász Hengj(?) d'in Gurgu.

25. Maiu 1849 Crisanu Gligoru, 1 barb., prin trib. crim. d'in Gurgu sub Josi Andreas.

30. Maiu 1849 Crisanu Dimitrie, 1 barb., inpuscatu prin Mihály Mihály(?) d'in M. Reginu si Bugnari Pista d'in Felfalan.

30. Martiu 1849 4 barbati ucisi de insurgenti.

Palatca, 13. Aprile 1849 d'in Palatca s'r Regenu 2 barbati inpuscati de insurgenti.

Septembrie 1848 d'in Palatca 1 barbatu deto.

Aprile 1849 d'in Catina 3 barb. ucisi sub cond. Gyulai Pál.

Petea, Martiu 1849 d'in Petea si S. Margita 5 barbati inpuscati sub cond. cont. Lázár Dénes, Szabo Lajos si cont. Haller Ferencz.

Poca, Noembre 1848 d'in Poca 1 barb. deto.

P. Cristuru, Febr. 1849 2 barbati inpuscati de insurgenti.

Rastes(?), Aprile 1849 9 barbati deto.

Remetea, Martiu 1849 3 barb. ucisi sub Mohai István si Csutak.

Rogosu, Oct. 1848 d'in Rogosu 11 barbati si 8 femei inpuscati. Cu oca siunea acésta fu aprinsu si satulu.

Sacu, Ian. 1849 Sitrosanu Mafteiu d'in Sacu 1 barbatu ucisu sub Kis György, Kászoni János, Béldi, Szentpáli, Csiszár Károly si Bocskor László.

Siarmasiu-mare, Martiu 1849 9 barb. ucisi sub Szentpáli prin voluntarii d'in Clusiu.

Oct. 1848 d'in Siarmasiu-mare 3 barb. inpuscati de insurgenti.

Ian. 1849 Valea Simionu d'in Bala 1 barbatu ucisu de Macskási Pál la mand. lui Béldi.

Martiu 1849 d'in M. Frata 8 barb. inpuscati la mand. lui Gyuri si Kádár Pál.

Aprile 1849 11 barbati ucisi la mand. lui Kászoni János si Bárdi István.

Siarpatocu, Noembre 1848 d'in Siarpatocu 2 barbati ucisi de insurgenti in modu barbaru.

31. Oct. 1848 1 barb. inpuscatu de insurgenti. Cristuru (care?), 1848 1 barbatu deto.

Soacna, 14. Ian. 1848 1 barbatu deto.

Sacalu, Martiu 1849 d'in Sacalu 2 barbati ucisi in modu barbaru de insurgenti.

Febr. 1849 1 barbatu ucisu prin Szarvadi d'in Széplak sub Jenei Josef.

Seplacu, 9. Martiu 1849 d'in Seplacu 29 barb. ucisi in modu tiranu de insurgenti.

Sant-Ioana, Aprile 1849 d'in S. Ioana 6 barb. deto.

Szász Csegő, 1849 1 barbatu deto.

Silvasiu, Martiu 1849 d'in Silvasiu 4 barb. inpuscati sub Mohai István si Putnaki.

Szombattelke, Ian. 1849 de aice 1 barbatu inpuscatu de insurgenti.

Tăureni (Tohát), 11 barbati ucisi in modu barbaru de insurgenti.

Toldal(?), Noembre 1848 d'in Toldal 1 barb. deto.

Martiu si Aprile 1849 7 barbati deto.

Trittu, 1849 d'in M. Trittu 9 barbati deto.

Tusonu, Aprile 1849 d'in Tusonu 6 barb. deto.

Oct. 1848 Culvanu Ionu, 1 barbatu, omoritu la mand. lui Mohai János.

Keménytelke, 20. Martiu 1849 Capusianu Dumitru de aice, 1 barb., omoritu d'in arbitriulu cruntu alu lui Kovács Károly.

Martiu 1849 Ceoceaxente, Bontiu Chitoru, 2 barbati, omoriti la mandatulu lui Szabo Lajos.

D'in Bogata si d'in Lechintia 13 barbati deto.

Noembre 1848 Demeter Iliasu d'in M. Bogáth 1 barbatu la mand. cont. Lázár Dénes impinsu in Muresiu.

Sovat'a, Martiu 1849 d'in Callianu 3 barb. inpuscati la mand. lui Gyuri Pál.

Uilacu, Martiu 1849 d'in Silvasiu 2 barb. deto la mand. lui Mohai István si Putnaki.

Martiu 1849 d'in M. Uilacu 8 barbati deto la mand. lui Kászoni si Putnaki.

Aprile 1849 d'in Sioptieru 1 barb. deto la mand. lui Kászoni János.

Várhegy, Martiu 1849 d'in Várhegy 2 barbati inpuscati de insurgenti.

Aprile 1849 11 barb. si 1 femeia deto.

Noembre 1848 11 barbati deto.

Velteriu, Martiu 1849 d'in Velteriu 2 barb. inpuscati la mand. lui Visolyi Áron.

20. Martiu 1849 d'in Mehesiu 2 barb. deto la mand. lui Hajn László.

Martiu 1849 d'in M. Frata 4 barbati deto la mand. lui Gyuri si Kádár Pál.

Visolya, Aprile 1849 d'in Visolya 1 barb. deto la mand. lui Elekes Pál.

V.(?) Sant-Ioana, Aprile 1849 d'in M. Ruciu 1 barb. deto la mand. lui Szabo Lajos.

1848 Harsianu Trifonu, Cordasiu Ionu, Moldovanu Ionu, Hurduga Ilie, d'in M. Grabenesiu, 4 barbati, omoriti la mand. lui Szabo Lajos.

Febr. 1849 Mihesianu Vasilica d'inf M. Capusiu 1 barbatu deto.

Sent-Iván (Vajda- in comit. Turdei), 10. Aprile 1849 Manu Vasilie, Brateanu Ionu, Sucea Andreiu, Simionu Nicolae, Cornea Ionu, Rusu Ionu, toti d'in S. Iván, 6 barbati, fura omoriti prin trib. crim. d'in V. Szt-Iván ce constá d'in conducatoriulu Szabo Lajos cá presedente, Gyulai Jos. si Szabo Sam. cá membrii. Betranulu Manu Vasilie avú unu fiu, ce erá tata la 7 prunci. Acesta fu judecatu la mórte cá unulu ce a juratu credintia imperatului la Monoru; audiendu betranulu de acésta, se duse si se imbiá se móra elu in loculu fetiorului seu; judecatorii neumani primira acésta, lasara pre fetioru liberu, ér pre betranulu l'au puscatu. Popa Brateanu Ionu fu ucisu numai pentruca unu fetioru alu seu a fugitu in Moldavi'a. Toti ceialalti patru fura puscati d'in singurulu motivu, pentrucá au fostu juratu la Monoru fidelitate imperatului!

Zau, 1849 d'in Zau 11 barbati ucisi de insurgenti in modu barbaru.

Sum'a totala a martiriloru d'in cerculu Reteagului este 864 barbati si 23 femei, la olalta 887.

E de notatu, cá in acestu cercu nu au caditu nici unu sasu, decátu numai 24 de unguri, adeca d'in sum'a totala de 891, 887 sunt rom. 24 ung.

(Va urma.)

Nr. 116—1871.

Protocolulu siedintiei estraord. a comit. asoc. trans.

tenute in 30. Maiu c. n. 1871 sub presidiulu dlui vicepresied. Iacobu Bolog'a, fiendu de facia domnii membrii P. Dunc'a, P. Manu, B. D. Ursu, P. Rosc'a, I. V. Rusu, Z. Boiu, V. Romanu si V. Ardeleanu.

§ 72. Presidiulu arata, cá dupace in urm'a conclusului comitetului asoc. d'in 11. Maiu a. c. § 70, s'au facutu tóte espeditiunile recerute in caus'a inteimeiarei unui fondu pentru o academia romana de drepturi, s'au aflatu degiá motivatu, a conchiamá acésta siedintia singuru cu acelu scopu, cá-ci doresce, cá in senulu comitetului se se faca inceputulu pentru contribuii voluntarie in favórea fondului amentitu. Propune deci, cá comitetulu se benevoiésca a se dechiara, déca acésta dorentia a presidiului intempina consentiementulu aceluia, si in casulu afirmativu, se se incepa inca acumu subscriptiunile in list'a resp.

Comitetulu dechiara cu unanimitate, cumu-cá, precumu se pronunciasse degiá in siedinti'a premergatóre, primesce cu viia placere propunerea presidiala, si ca e gata a subscrie fia-care d'intre membrii presenti, contingentulu, cu carele, dupa potintia si d'in celu mai curatu zelu, póte veni in ajutoriulu scopului intentionatu; totu-odata se decide, cá lista de subscriptiuni se se impartasiésca si cu aceli membrii,

cari nu potura participá la ast'a siedintia, cu rogarea cá si densii d'in partesi se subscrie, cátu voru benevoi.

§ 73. In urmarea acestora d'in respectiv'a lista de subscriptiune se constatéza, cumu-cá spre scopulu indigitatu, d'in partea membriloru mai diosu insemnati, s'a subscrisu urmatórele contribuii:

1) Dn. consiliariu gub. in pens. Pav. Dunc'a s'a subscrisu cu 300 fr. v. a. in obligatiuni de statu de câte 100 fr.

2) Dn. colonelu in pens. bar. Davidu Ursu de Margine cu 200 fr. in obligatiuni de statu.

3) Dn. cons. aulicu si vicepres. alu asoc. trans. Iacobu Bolog'a cu 100 fr. in bani gata.

4) Dn. protopopu Ioanu Hannia cu 100 fr. in bani gata.

5) Dn. c. r. capitanu pens. si cass. asoc. trans. Const. Stezariu cu 100 fr. in obligatiuni de statu.

6) Dn. ases. consist. Zach. Boiu cu 100 fr. platindi in 10 rate lunarie cu câte 10 fr.

7) Dn. propriet. Vis. Romanu cu 40 fr. solvindi in tempu de doui ani.

8) Dn. cons. de finantia Petru Manu cu 20 fr.

9) Dn. protopopu Ioane V. Rusu cu 20 fr. bani gata, solvindu in 4 rate.

10) Dn. senat. Petru Rosc'a cu 20 fr. in bani gata.

11) Dn. oficialu pens. Vas. Ardeleanu cu 50 fr. platindu in 5 rate lunarie.

12) Dn. cancelistu magistratuale Ioanu Cretiu cu 5 fr. (platiti).

Prin urmare contribuirile subscrise facu sum'a totale de 1010 fiorini.

Aceste contribuii incassanduse se voru strapune cassei asoc. trans. spre a se administra si manipula, conformu §-lui 4 d'in conclusulu adunarei gen. dela Naseudu p. XVII.

§ 74. Verificarea acestui protocolu se concrede d-loru membrii P. Dunc'a, P. Manu si Z. Boiu.

Sibiú datulu cá mai susu.

Iacobu Bolog'a,
vicepresied.

I. V. Rusu,
secret. II.

S'a cetitu si verificatu Sibiú iu 2. Iuniu 1871.

P. Manu. I. Dunc'a. Z. Boiu.

Ad Nr. 116—1871.

Consemnarea contribuiriloru si oferteloru incurse in favórea infientiarei si susutienerei unei academii romane de drepturi,

cu ocasiunea adun. gener. cerc. a despart. asoc. Sabesiu (IV) tenute la Miercurea in 30. Maiu c. n. 1871.

Prin dn. consil. gubern. in pens. Elia Macelariu s'a administratu in favórea fondului de academia urmatori'a consemnare:
Elia Macelariu, cons. gubern. pens. in Sibiú 100 fr. in o obligatiune de statu, platitu.

Ioanu Deacu, protop. gr. cat. in Sabesiu 50 fr. in 10 ani.

Ioanu Tipeiu, protop. gr. or. in Sabesiu 50 fr. in 10 ani.

Iosifu Besanu, senatoriu in Sabesiu 50 fr. in 10 ani.

Ioanu Paraschivu, v. notariu magistr. in Sabesiu 50 fr. in 5 ani.
 Ioanu Macelariu, jude scaunale in Miercurea 100 fr. in 4 ani.
 Nicolau Lazaru, parochu gr. orient. in Sabesiu, 25 fr. in 5 ani, a platitu 5 fr.
 George Macelariu, proprietariu in Miercurea 200 fr. in 2 ani, platitu 50 fr.
 Dem. Macelariu, asessoriu in Miercurea 100 fr. in 10 ani.
 Dem. Focsianu, negutiatoriu in Sabesiu 50 fr. in 5 ani.
 Basile Greavu, archivariu in Miercurea 50 fr. in 5 ani.
 Nicolau Ciugudeanu, not. com. in Poian'a 300 fr. in 3 ani.
 Ioanu Craciunu, parochu gr. or. in Apoldulu de susu 5 fr. pe totu anulu, 5 fr. platitu.
 Ioanu Sierbu, preotu in Poiana 40 fr. in 10 ani, platitu 4 fr.
 Moise Toparceanu, preotu in Apoldulu de diosu 25 fr. in 5 ani, platitu 5 fr.
 Ioanu Lazaru, preotu in Apoldulu infer. 25 fr. in 5 ani, platitu 5 fr.
 Michaile Schmigelsky, notariu comunale in Ludosiu 20 fr. in 10 ani, platitu 2 fr.
 Basiliu Albini, propriet. in Springu 50 fr. in 5 ani, platitu 10 fr.
 Comun'a Apoldulu romanescu (de diosu) 25 fr. in 5 ani, platitu 5 fr.
 Comun'a Ludosiu mare 50 fr. in 10 ani, platitu 5 fr.
 Dumitru Nedela, proprietariu in Dobarc'a 50 fr. in 5 ani, platitu 10 fr.
 Iacobu Greavu, proprietariu in Toparcea 50 fr. in 5 ani, platitu 10 ani.
 Comun'a Toparcea 25 fr. in 5 ani.
 Ios. Solomonu, parochu gr. cat. in Ludosiu 25 fr. in 5 ani.
 Ioanu Papu, par. in Drasieu 10 fr. in 5 ani, platitu 2 fr.
 Comun'a Poiana 500 fr. in 10 ani.
 Ioanu Draganu, cancel. mag. in Sabesiu 50 fr. in 5 ani.
 Ioanu Miclea, parochu gr. cat. in Bozu 10 fr. in 5 ani, platitu 2 fr.
 Ioanu Banu, invetiatoriu in Poiana 20 fr. in 10 ani, platitu 2 fr.
 Nicolau Creitariu, parochu gr. resar. in Springu 15 fr. in 5 ani, platitu 3 fr.
 Ioanu Ivanu, notariu com. in Aciliu 20 fr. in 10 ani, platitu 2 fr.
 Ilie Siufana, pantofariu in Miercurea 10 fr. in 5 ani, platitu 2 fr.
 Ioanu Alamoreanu, parochu gr. or. in Alamoru 10 fr. in 5 ani, platitu 2 fr.
 Ioanu Calniceanu, parochu gr. or. in Bozu 10 fr. in 5 ani, platitu 2 fr.
 Nicolae Marcu, proprietariu in Springu 50 fr. in 5 ani, platitu 10 fr.
 Ilie Marcu, invetiatoriu in Springu 10 fr. in 5 ani.
 Georgiu Metesiu, parochu gr. cat. in Cutu 15 fr. in 5 ani, platitu 3 fr.
 Eclesi'a gr. or. unita in Cutu 25 fr. in 5 ani.
 Hieronimu Albini, not. si propriet. in Cutu 25 fr. in 5 ani.
 Comun'a Cutu 25 fr. in 5 ani.
 Ioanu Opreanu, parochu gr. or. in Contia 10 fr. in 5 ani, platitu 2 fr.
 Nistoriu Flesieriu, parochu gr. or. in Miercurea 10 fr. in 2 ani.
 Ioanu Biolecu, servitoriu la judecatoria in Miercurea 5 fr. in 10 luni.
 Cosm'a Damianu, temnitariu judecat. in Miercurea 15 fr. in 5 ani.
 Ioanu Iridonu, proprietariu in Apoldulu mare 2 fr. platitu.
 Nic. Dobrota, parochu in Poiana 20 fr. in 10 ani, 2 fr. platitu.

Ioanu Opreanu Ciungu, economu in Poiana 20 fr. in 10 ani, 2 fr. platitu.
 Nic. Alemanu, parochu in Toparcea 10 fr. in 5 ani.
 Antonie Moga, economu in Springu 10 fr. in 2 ani.
 Nic. Rugianu, economu in Miercurea 5 fr. in 5 ani, 1 fr. platitu.
 Moise Popa, economu in Ludosiu 5 fr.
 Sum'a subscrisa face 2432 fr.
 Miercurea 30. Maiu 1871
 In absentia dn. directori
 Deacu, Parascchivu, not.
 D'in sum'a mai susu insemnata subscrisa iu favorea fondului de academia, in 31. Maiu a. c. sub Nr. prot. 114 s'au administratu la cassa' asoc. prin dn. cons. gub. pens. E. Macelariu 255 fr., d'in cari 155 m bani gata, ér 100 fr. in o obligatiune de statu (Staatsschuldverschreibung) cu couponii dela 1. Ian. 1872.
 S'a cetitu si subscrisu pre langa recunoscerea espresa a obligamentului.
 E. Macelariu mp. Deacu mp. I. Tipeiu mp. Besanu mp. Nicol. Lazaru mp. Dim. Macelariu mp. George Macelariu mp. D. Focsianu mp. B. Greavu mp. N. Ciugudeanu mp. Ioanu Craciunu mp. Moise Toparceanu mp. Ioanu Lazaru mp. Vas. Albini mp. Ioanu Sierbu mp. Moise Orestianu mp. in numele comunei. Dum. Nedela mp. Iacobu Greavu mp., jude. Iosifu Solomonu mp. M. Schmieghelsky mp., notariu. I. Draganu mp. N. Ciugudeanu mp. Ioanu Banu mp. Nic. Creitariu mp. Ioane Ioanu mp. Ilie Siufana mp. Nic. Marcu mp. Ilie Marcu mp. Georgiu Metesiu mp. si Biseric'a. Ioane Miclea mp. Ioane Calniceanu mp. Ieronimu Albini mp. Ieronimu Albini pro comuna. Ioanu Opreanu mp., par. gr. or. Nestoru Flesieriu mp. Ioanu Biolecu mp. Ioanu Iridonu mp. Ioanu Popu mp. Damianu Cosma mp. I. Macelariu mp. Ioanu Paraschivu mp.

Ad Nr. 224—1871.

Publicarea baniloru incursi

la asoc. trans. dela siedinti'a lunaria a comit. d'in 2. Maiu a. c. pana la siedinti'a aceleuia d'in 6. Iuniu a. c.

1) Prin directiunea despart. cerc. alu Brasiovului s'au trimesu la asoc. si anume:

A. Cá tace de membrii ordinari:

a) dela dn. parochu in Brasiovu Bartol. Baiulescu tacsă de m. ord. pre 186⁸/₉ si 186⁹/₇₀ 10 fr.; b) dela dn. parochu in Poian'a Sarata Ioane Baloiu tacsă de m. ord. pre 186⁹/₇₀ 5 fr.; c) dela dn. comerciante in Brasiovu I. Persoiu tacsă de m. ord. pre 186⁴/₅ 5 fr.; d) dela dn. redactoriu si direct. Iacobu Muresianu tacsă de m. ord. pre 186³/₄ 5 fr.

B. Cá tace de membrii ajutatori:

a) dela dn. parochu in Resnovu Rudolfu Petricu 1 fr.; b) dn. par. in Resnovu, Ioanu Noacu 1 fr.; c) dn. par. in Hermanu, Georgiu Dogariu 1 fr.; d) dn. par. in Cristhianu, Ioanu Popoviciu 1 fr.; e) dn. invetiatoriu in Cristhianu, Zach. Popu 1 fr.; f) dn. par. in Bacsfalu, Petru Căstocea 1 fr.; g) dn. par. in Brasiovu, Bonifacie Pittis 1 fr.; h) dn. adiunctu inspectoriului scol. reg. Elia Goga 1 fr.

C. Cá colecte:

a) dela comun'a Bodila 1 fr. 20 cr.; b) Teliu 1 fr. 35 cr.; c) Resnovu 6 fr. 48 cr.; d) Cristhianu 7 fr. 12 cr.; la olalta 16 fr. 15 cr., si trimitienduse mai multu cu 5 cr., face sum'a 16 fr. 20 cr.

2) Dela dn. secretariu de finantia Ioane Tulbasiu tacsă de m. ord. pre 186⁴/₅ 5 fr.

3) Prin dn. asessoriu comitatense in Turd'a, Ioane Mezei (Campianu), s'a trimesu cá tacsă de membrii fundatori pentru dn. parochu gr. or. in Ocolisiulu mare Petru Mezei, in o obligatiune de statu (Staatsschuldenverschreibung) Nr. 87,833 a 100 fr. m. c., si érase in bani gata 100 fr. v. a., cu totulu 200 fr.

4) Dela dn. protop. in Rosi'a de munte, Simeone Balintu tacsă de m. ord. pre 186⁸/₉, 186⁹/₇₀ si 187⁰/₁ 15 fr.

5) Prin directiunea despart. cerc. alu Sighisorei (XXI) se trimetu la asoc. 10 fr. si anume: a) dela Nic. Oprea tacsă de m. ord. pre 187⁰/₁ 5 fr.; b) dn. parochu Petru Decei tacsă de m. ord. pre 187⁰/₁ 5 fr.

Prin dn. protop. si colectoriu asoc. in Abrudu, Ioanu Galu s'au trimesu: a) dela dn. notariu comunale in Rosi'a de munte, Ioane Vladu tacsă de m. ord. pre 186⁶/₇, 186⁷/₈ si 186⁸/₉ 15 fr.; b) dela dn. parochu in Bistr'a, Augustinu Coltoru tacsă de m. ord. pre 186⁷/₈ 5 fr.

6) Prin dn. cons. gub. pens. Elia Macelariu s'au predatu la cass'a asoc. dela dn. proprietariu in Sibiu, Dem. Andronicu că contribui in favorea fondului academiei romane de drepturi in bani gata 100 fr. v. a.

7) Prin dn. jude supl. la curi'a reg. in Pest'a si colect. asoc. trans., dr. Iosifu Galu s'au trimesu la fondulu asoc., că legatu d'in partea repaus. dn. advocatu iu Oravitia, dr. Demetriu Hatieganu in bani gata (a se conferi si prot. siedintiei lun. d'in 6. Iuniu § 76) 100 fr.

8) Dn. prof. si bibliot. alu asoc. Ioanu Maximu a subscrisu in favorea fondului de academia in bani gata solvindi in 5 rate 5 fr. v. a.

9) Prin comitetulu despart. cerc. alu Gherlei (XIII) s'au trimesu la fondulu asociat. că tacsă de membrii ord. noui pre 187⁰/₁ si pentru diplome, si anume:

a)	dn. protop. B. Munteanu	tacsă pe 187 ⁰ / ₁	si pentru dipl.	6 fr.
b)	" par. rom. Ioane Romanu	"	"	6 "
c)	" " Const. Bene	"	"	6 "
d)	" " Ioane Ienei	"	"	6 "
e)	" " Alecs. Topanu	"	"	6 "
f)	" " Ioane Mihali	"	"	6 "
g)	" " Georgie Germanu	"	"	6 "
h)	" " Ioane Draganu	"	"	6 "
i)	" " Vas. Popu	"	"	6 "
k)	" " Ioane Papu	"	"	6 "
l)	" " Danila Horvath	"	"	6 "
m)	" " Gavrilu Germanu	"	"	6 "

Sibiu, in 6. Iuniu 1871.

Sum'a 72 fr.

Dela secretariatulu asoc. trans.

Bibliografia.

Indreptariu pentru intrebuintiarea tablelor de parete.

De Teodoru Rosiu.*)

I. Esercitie pregatitoare pentru mana si ochi.

Invetiati. face pre scolari cunoscuti cu lucrurile si obiectele d'in giurulu lor, ii invetia expresiunile: in drépt'a, in steng'a, susu, supra, diosu, sub, inainte, inapoi etc., si procede cam in urmatória forma: Arata-mi N. man'a cu care manci! Arata-mi-o si tu B! Aratati-mi-o cu totii d'in banc'a acést'a! Sculati-ve cu totii si-mi aratati man'a cu care mancati! Acést'a-e man'a drepta. Dî N. acést'a! Dî si tu V.! Dîceti cu totii! Ceealalta se chiama steng'a. Radicati cu totii man'a stenga! Dîceti: „acést'a-e man'a stenga.“ Odata! de 2 ori! de 3 ori! Voi aveti si 2 ochi, ochiulu dreptu si ochiulu stengu. Puneti man'a drépt'a pre ochiulu dreptu! Man'a stenga pre ochiulu stengu! Man'a stenga pre ochiulu dreptu! Man'a drépt'a pre

ochiulu stengu! Voi aveti 2 urechie. Puneti man'a drépt'a pre urechi'a drépt'a! man'a stenga pre urechi'a stenga! man'a drépt'a pre obrazulu dreptu! man'a stenga pre obrazulu stengu! man'a stenga pre umerulu dreptu; man'a drépt'a pre umerulu stengu! Puneti man'a drépt'a pre banca! Cine siede de-a drépt'a ta N.? Cine de-a steng'a?

La obiecte se destinge laturea drépt'a si laturea stenga. (Invetiatoriulu arata acést'a la tabla.) Vino N. afara, si-mi arata laturea drépt'a a tablei! Acuma laturea stenga! Pune N. man'a drépt'a pre partea drépt'a a mesei! Acuma pre steng'a! Arata-mi paretele in drépt'a ta! Acuma in steng'a! Inainte! indreptu! De care parte se afla cuptoriulu? Vino N. afara si te intocmesce cumu stau eu! Care e paretele dreptu alu scólei? Care e celu stengu? Ce obiecte se afla in drépt'a ta? in steng'a? (Invetiatoriulu face unu punctu pre tabla.) Ce am facutu eu N.? Dî N.: pre tabla stă unu punctu. Dî acést'a si tu R.: Dîceti cu totii! (Langa acela mai face invetiati. unulu.) Ce vedeti acuma? Câte puncte stau pre tabla? Dîceti cu totii: pre tabla stau 2 puncte. Care e punctulu d'in drépt'a? Care e d'in steng'a? Numesce-mi inca odata obiectele ce-su de cătra steng'a? Ce lucruri se potu vedé in steng'a candu mergemu la biserica? Ce in drépt'a? Candu veni de-a casa la scóla, ce case-ti stau tie N. in steng'a? Cari in drépt'a? Care e partea drépt'a a tablitiei? Care e steng'a? Care e partea deasupra? Care e de desuptu? (In acést'a forma se tractéza si alte positiuni, inse cu observare; ca responsurile scolariloru se fia totu-deauna intregi.)

In alta óra invetiatoriulu le póte aratá cumu se stea densii in bance, cumu se tiena tablitiele si condeiele. Cumu se-si tiena corpulu, petiorele si manele, peptulu se nu-lu lase pre mésa séu banca, că se si-lu periclíteze.

(Invetiatoriulu trebue se intocmésca bancele asia, că lumin'a se vina despre steng'a.)

Dupa aceste, invetiatoriulu face pre tabla unu punctu. Unii d'in scolarii cei mai preceptuti 'lu facu antaiu pre tabla, apoi cu totii in aeru si in urma pre tablitiele lor. Invetiatoriulu mai face uuulu in linia orisontale. Scolarii facu asemenea. Apoi urméza mai multe puncte in linia verticale, si in fine facu diferite puncte.

La altu exercitiu urméza linie perpendicularie, orisontale si paralele. Invetiatoriulu va purcede cam in modulu urmatoriu: Prunciloru! aratati cumu fuge marginea tablei d'in susu! d'in diosu! Cumu fuge dung'a mesei? a bancei? Luati sém'a! eu voiu face pre tabla o linia care se fuga dela steng'a spre drépt'a. Vino Ioane si fă si tu un'a asia! Sculati si o faceti cu degetulu in aeru! Acuma pre tablitia! Luati aminte! O linia care fuge dela drépt'a spre steng'a, séu dela steng'a spre drépt'a, se numesce „orisontale.“ Faceti cu totii mai multe linie orisontale! Cumu fuge laturea asta a tablei? (Invetiati. arata laturea stenga.) Numiti lucruri cari fugu d'in susu in diosu!

*) Vedi Nr. 10.

(Invetiat. face o linia d'in susu in diosu s'eu perpendicularare) pruncii facu asemenea, antaiu in aeru, apoi pre tablitie, — apoi invetiatoriulu le spune, că o linia care fuge d'in susu in diosu, s'eu d'in diosu in susu se numesce „perpendicularare.“ Astfelu face invetiatoriulu 2 linie langa olalta si le spune, că acele se numescu „paralele.“ In urma scolarii potu numi lucruri ce au pusetiune orisontale, perpendicularare si paralela.

In altu exercitiu face invetiatoriulu, totu in modulu aratatu, linie costisie si anghiuiri, si anume: Prunciloru, cumu am d'isu ca stă ap'a in unu vasu? Cumu fugu siesurile? d'eca ne uitamu in giurulu nostru, numai siesuri vedemu? Suntu si dealuri. Care d'intre voi ati fostu pre dealuri? Prunciloru, partea cea mai deasupra a dealului se numesce „culme,“ partea de unde se incepe dealulu a se sui se chiama „p'ola,“ ér partea intre p'ola si culme se numesce „c'osta.“ Cumu fuge c'ost'a dealului? Arata cu man'a in aeru! Cumu fuge coperisiulu casei? Invetiatoriulu face linie costisie pre tabla, pruncii facu pre tablitie, si in urma le spune, că liniile cari fugu cá costele se numescu „costisie.“ Invetiatoriulu face mai incolo o linia orisontale si o impreuna cu un'a perpendicularare si apoi le spune, că unde se impreuna ele, se numesce „anghiu.“

Dupa aceste linie in altu exercitiu urm'za linie cercuale, ovale si strimbe. Invetiatoriulu si aici are a urmarí form'a si modulu aratatu. In urma facundu liniile cercuale, intr'ba pe scolari cá se-i spuna cu ce s'emenă densele? s'emenă cu cerculu, si pentru aceea se numescu linie „cercuale,“ — ér cele strimbe usioru le voru gaci scolarii, d'eca le va aduce sp. e. aminte de vreunu drumu s'eu carare strimba, ér liniile in form'a oului se numescu „ovale.“

Mai incolo urm'za impreunarea linieloru drepte cu cele strimbe. (Ajungundu invetiat. la acestu exercitiu, trebue se linie tablitiele scolariilor cu unu cutitu, s'eu cu unu cuiu, care face linie nesterse, cá-ci altmentrene ar perde prea multu tempu: Acuma si tabl'a scolare se poftesce se fia liniata pre de o parte cu colóre rosia nestersivera.) Aceste linie se facu intre cele 2 linie paralele.

Acuma urm'za o repetire, adeca cá t'ote trasurile si liniile invetiate se se intipar'asca afundu in memori'a scolariilor, invetiatoriulu i prov'oca cá densii se faca acu-si puncte, linie cercuale, strimbe, — cátu si linie ovale perpendicularare, orisontale, paralele si anghiuiri etc. (Va urma.)

Dela Bucuresci mai primiramu de curendu:

Tractatu de Hygiēna publica si politia sanitaria de doctorulu I. Felix, profesoru de Hygiēna la facultatea de medicina d'in Bucuresci, membru consiliulu medicalu superioru. Part. I. Bucuresci, tipografi'a Ión Weiss, strad'a Clementiei Nr.

15. 1870. 8° mare, 458 pag., papiru si tiparu frumosu. Pretiulu? Nu ni s'a comunicatu.

Nu suntemu competenti de locu in scienti'a medicinei; cu t'ote acestea cutezamu a recomēda oricarui romanu ac'osta carte scrisa bene, si d'eca se va folosi de lectur'a ei numai pre cátu ne-amu folositu noi, atunci ne va multiamí cá o amu recomēdatu la cea mai de apr'ope attentiune a publiculu romanescu.

— Despre drepturile successorali ale mumei in generalu. Thesa pentru licentia. Actu publicu. Sustienutu in dio'a de 29. Nov. 1870. De Georgie M. Eliescu, nascutu in Craiov'a. Bucuresci 1870. 8° pag. 125. In tipografi'a susu numita.

— Politica Dlui Ioanu Ghica, Ex-Beide Samos. De C. D. Aricescu. Bucuresci, 1870. 8° mare, pag. 162. In aceeași tipografi'a. Critica f'orte aspra a vietiei publice a dlui Ioanu Ghica, prop'tita inse totu cu documente, precumu se c'uvēne se faca orice criticu onestu. D'eca cumu-va j'oca si patima si vreo resbunare, at'atu de desa la romani cá si la greci si la italieni, voru sci judeca numai aceia cari cunoscū essactu t'ota vi'eti'a lui I. Ghica.

— Sor'a Agapia, s'eu Calugari'a si Casatori'a. De C. D. Aricescu. Bucuresci, 1871. 8° mare, 167 pag. Pretiulu 2 lei noi.

De candu essiste calugarismulu in Romani'a, lucruri asia gretiose si intricosiate nu s'au mai vediutu sc'ose la lumina, precumu sunt acestea publicate de dn. Aricescu, intru at'ata, in cátu asemenea carte intrece cu revelatiunile sale scandal'ose totu ce s'a scrisu pana acilea in ac'osta materia in limba n'otra.

— Monumentulu dela Calugareni. Drama intr'unu actu. De Vas. Maniu. Bucuresci 1871. 8° micu, pag. 27. Ne vomu reint'orce cu alta oca siune la acestu opusculu alu dlui Maniu, dedicatu memoriei scumpei sale fiice Mari'a Livia, repaus. in Octob're 1870.

Nr. 124—1871.

C'atra directiunile despart. cerc. ale asoc. trans.

De ore-ce d'in unele parti s'au trimesu inc'oce liste de membrii ai asoc. trans., fara de a se insemn'a caracteriulu si mai alesu locuinti'a resp. domni, d'in considerarea, cá in afacerile cassei asoc. se se p'ota tiené in t'ota privinti'a evidenti'a receruta: Onor. directiuni ale despart. cerc. ale asoc. trans., sunt prin ac'osta poftite, a ingrigi, cá in listele trimetiende la acestu comitetu, se se insemne acuratu, numele, c'numele, caracteriulu si locuinti'a acelor domni, cari voru a se face membrii asoc., ori in altu modu voru a contribui in fav'orea fondulu asociatiunei.

D'in siedinti'a lunaria a comit. asoc. trans., tie-nuta la Sibiu in 6. Iuniu 1871.

Iacobu Bologna,
vicepres.

I. V. Rusu,
secret. II.